

Motion till riksdagen

1987/88:Kr21

av Bo Lundgren m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:141 om ändring
i lotterilagen (1982:1011), m. m.

I propositionen föreslår regeringen vissa förbättringar vad avser ideella organisationers möjligheter att anordna lotterier. Förslagen innebär bl. a. att även folkrörelserna skall få anordna lotterier med penningvinster som normalt begränsas till högst 500 kr. Lotterier med begränsade penningvinster blir, liksom alla varulotterier, skattefria. Vissa administrativa förenklningar föreslås vidare.

De förslag som läggs fram i propositionen är emellertid inte tillräckligt omfattande för att ge de ideella organisationerna det förbättrade ekonomiska utrymme de behöver.

En av de traditionellt största finansieringskällorna för de ideella organisationerna är lotteriverksamhet. På detta område har emellertid staten tagit till vara möjligheterna att dra in ytterligare medel till statskassan. De ideella organisationernas andel av den totala spelmarknaden har minskat kraftigt sedan mitten av 1970-talet. Skulle deras andel ha varit oförändrad skulle nettoinkomsterna i dag kunnat vara i storleksordningen 1 miljard kronor högre.

Redan 1979 fastslog lotteriutredningen i ett betänkande:

Om de statliga lotterierna och totalisatorspelen i framtiden tillåts öka på samma sätt som hittills, finns enligt vår mening risk för ogynnsam utveckling för den ideella sektorn. Det statliga spelet bör därför inte tillåtas att ytterligare breda ut sig på det ideella spelets bekostnad.

Under 1980-talet har flera nya spelformer introducerats av såväl Aktiebolaget Tipstjänst som av Penninglotteriet. Detta har självfallet gått ut över de ideella organisationerna på såväl lokal- som riksnivå.

Enligt vår mening måste de ideella organisationerna få större möjligheter att utvecklas och själva finansiera sin verksamhet. En förutsättning för detta är att en större del av den totala spelmarknaden görs tillgänglig. De förslag som lämnades av 1987 års lotteriutredning i betänkandet SOU1987:52 var inte av tillräcklig omfattning. Det förslag som nu läggs fram av regeringen är än mer begränsat.

Också uttaget av skatter och arbetsgivaravgifter påverkar de ideella organisationernas ekonomi. Den direkta skattebelastningen för föreningar och förbund är många gånger alltför stor. Dessutom minskar i ett högskattesamhälle möjligheterna att finansiera verksamheten genom frivilliga bidrag, deltagaravgifter och entréavgifter.

Sammanfattningsvis anser vi att de ideella organisationernas ekonomi bör

förbättras genom att de får tillgång till en större del av den totala spel- och lotterimarknaden samt genom att skattebelastningen minskas. I det följande tar vi först upp de förslag som finns i propositionen och redovisar de ändringar vi anser nödvändiga.

Därefter föreslår vi ytterligare åtgärder som vi anser nödvändiga för att förbättra främst de lokala föreningarnas ekonomi.

Mot. 1987/88
Kr21

Penningvinster

I propositionen föreslås att penningvinster skall tillåtas i andra föreningslotterier än rikslotterier och att högsta vinsten i pengar i andra lotterier än bingospel inte skall få uppgå till mer än 500 kr. I bingospel får vinsterna uppgå till ett halvt basbelopp.

I propositionen redovisas inte några bärande motiv för att begränsa rätten att använda penningvinster till lokala lotterier. Lotteriutredningen föreslog att penningvinster skulle tillåtas utan begränsningar, något som tillstyrktes av den övervägande delen av remissinstanserna. Det finns ingen anledning att acceptera den begränsning regeringen föreslår. Penningvinster bör tillåtas i såväl riks-, läns- som lokala lotterier. Den beloppsmässiga begränsningen bör slopas, vilket också föreslogs av utredningen. Regeringen bör återkomma till riksdagen vad avser de ändringar detta kan föranleda i lagen (1928:376) om skatt på lotterivinster.

Slopande av tillståndsplikten för vissa lotterier

Tillståndsplikten föreslås slopad för lokala föreningslotterier utom då lotteriet bedrivs från fast försäljningsställe. I stället införs dels en registrerings-skyldighet, dels en rätt att under vissa förutsättningar anordna lotterier utan registrering.

Enligt vår mening väger inte regeringens motivering för att undanta fasta försäljningsställen tillräckligt tungt. Självfallet bör så stor del som möjligt av ett lotterinetto komma föreningen till godo. Det utesluter emellertid inte att serviceföretag används. Tillståndsplikten bör således slopas även vid försäljning från fasta försäljningsställen.

Även vid regionala och riksomfattande lotterier bör tillståndskravet kunna slopas. Regeringen motiverar ett bibehållande med kravet på "en riktig prövning av sammanslutningens behov av lotteriet, av lotteriutrymmet på marknaden och av avkastningens skälighet." Särskilt för anordnare av regionala och riksomfattande lotterier torde möjligheten att själva göra dessa bedömningar vara god – särskilt mot bakgrund av att en större del av spelmarknaden bör bli tillgänglig för organisationerna.

Särskilda föreskrifter för lotterier som anordnas efter enbart registrering

Regeringen föreslår att insatsernas sammanlagda belopp i de lotterier som anordnas efter registrering får uppgå till högst 300 000 kr. under en treårsperiod.

Med hänsyn till vad vi föreslagit under punkten ovan bör denna begränsning slopas för regionala och riksomfattande lotterier. För lokala lotterier bör ytterligare överväganden om behovet av en eventuell beloppsgräns göras. Regeringen bör i god tid före ikraftträdandet den 1 januari 1989 återkomma till riksdagen och föreslå de eventuella ändringar och kompletteringar av lotterilagen som kan erfordras.

Prövningen av lokala lotterier

I propositionen föreslås att tillstånds- och registreringsprövningen av lokala lotterier skall göras på den kommunala nivån. Motivet för detta förslag är att lotterianordnarna och de lokala myndigheterna får bättre kontaktmöjligheter.

Om förslaget genomförs måste kommunerna bygga upp en kompetens på ett område som hittills har handlagts av länsstyrelserna. Dessutom skulle besluten komma att tas av politiskt tillsatta organ i stället för som i dag av tjänstemän på länsstyrelserna. Vi anser – inte minst mot bakgrund av de förändringar som nu föreslås – att länsstyrelserna bibehålls som instans för registrering och kontroll av föreningslotterierna.

Automatspel

Lotteriutredningen föreslog att regeringen skulle kunna ge tillstånd till sådant automatspel som ger vinst i form av pengar, värdebevis, spelpoletter eller liknande. Detta förslag tillstyrktes av flertalet remissinstanser. Regeringen går emot utredningen och föreslår att sådant spel inte skall tillåtas i annan utsträckning än för närvarande.

Enligt vår mening bör automatspel tillåtas i likhet med vad som föreslogs av lotteriutredningen.

Skatt på bingospel

I propositionen föreslås att bingospel med endast varuvinster skall bli helt skattefria, medan skatt skall erläggas vid spel med penningvinster. Skatten skall tas ut med 5,5% på de omsättningsbelopp som tillstånd ges för.

Lotteriutredningen föreslog i första hand att bingospel skulle vara skattefritt och i andra hand att varuvinster skulle vara skattefria, medan skatt skulle betalas för penningvinster med 3% av den faktiska omsättningen.

Regeringens förslag är inte tillräckligt långtgående och är dessutom utformat på ett sätt som kan ge märkliga konsekvenser. Skatt skall betalas i förskott på ett belopp som inte behöver stå i överensstämmelse med den faktiska omsättningen. Därigenom försämras föreningarnas likviditet, samtidigt som den effektiva skattesatsen kan komma att överstiga 5,5%. Riksskatteverket har framhållit de fördelar från administrativ synpunkt som ett bingospel utan skatteplikt skulle kunna innebära.

Enligt vår mening bör bingospelet vara helt skattefritt.

Överskott från Tipstjänst

Mot. 1987/88
Kr21

Under flera år har Tipstjänst anordnat vissa tipsomgångar där överskottet från bolagets tips tillfallit olika idrottsföreningar och idrottsförbund. Tipstjänst deltar dessutom i s. k. sponsorsverksamhet.

Den verksamhet som Tipstjänst svarar för bygger till den helt övervägande delen på olika idrottsliga arrangemang. Detta starka samband, kombinerat med den monopolställning företaget har, motiverar att en del av det överskott som i dag går till staten bör föras vidare till idrottsrörelsen. Staten beräknas för det kommande budgetåret kunna tillgodogöra sig ett överskott på ca 1,5 miljarder kronor från tipsmedel. Regeringen bör snarast uppta överläggningar med Riksidrottsförbundet för att diskutera omfattning och principer för fördelning av medel svarande mot en viss andel av Tipstjänsts överskott. Dessa bör i första hand kanaliseras så att de lokala föreningarna och deras verksamhet och aktiviteter gynnas.

Redan kommande budgetår bör emellertid, som vi tidigare föreslagit i motion 1987/88:Kr417, en viss andel av de överskott Tipstjänst inlevererat till statsverket överföras till idrottsrörelsen. Beloppet bör sättas till 4,9 milj. kr. och i första hand gå till de lokala föreningarna.

Större andel av spelmarknaden

Som tidigare redovisats har de ideella organisationernas andel av spelmarknaden minskat kraftigt. Frågan om hur en större del av spelmarknaden kan öppnas för dessa organisationer bör snarast utredas i samråd med organisationerna själva och förslag föreläggas riksdagen. Ett steg i denna riktning är att möjliggöra för de ideella organisationerna att utnyttja sig av samma typ av lotterier som trisslotteriet. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag i denna riktning.

En av orsakerna till den stora dominans statens spelbolag fått på marknaden är att de i realiteten haft monopol när det gäller att utveckla nya attraktiva spelformer. De ideella organisationerna bör självfallet få möjlighet att på lika villkor utveckla sin spelverksamhet.

I vår motion vid årets allmänna motionsperiod (1987/88:Kr417) har redovisats flera andra förslag som syftar till att förbättra de ideella organisationernas ställning. De tas emellertid inte upp ytterligare en gång då motionsrätt inte föreligger i samband med proposition 1987/88:141.

Det torde ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande en ökad andel av spelmarknaden för ideella organisationer,

2. att riksdagen beslutar att penningvinster skall tillåtas i lokala, regionala och riksomfattande föreningslotterier.

3. att riksdagen beslutar slopa den beloppsmässiga begränsningen till 500 kr..

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande ändringar i lagen (1928:376) om skatt på lotterivinster.

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om slopande av beloppsgränser för lotterier i enlighet med vad som i motionen anförts.

6. att riksdagen beslutar att länsstyrelserna behålls som organ för registrering och kontroll av lokala lotterier,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om automatspel i enlighet med vad som anförts i motionen.

8. att riksdagen beslutar om skattefrihet för bingospel.

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om rätt för de ideella organisationerna att anordna lotterier av samma typ som det s. k. trisslotteriet.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande de ideella organisationernas rätt att utveckla nya spelformer.

Stockholm den 11 april 1988

Bo Lundgren (m)

Ingrid Sundberg (m)

Lars Ahlmark (m)

Gunnel Liljegren (m)

Lars Ahlström (m)

Olle Aulin (m)

Margit Gennser (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Hugo Hegeland (m)

Håkan Stjernlöf (m)

Hans Dau (m)

Karin Falkmer (m)

Knut Wachtmeister (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Ewy Möller (m)

Stig Bertilsson (m)